

**2026 METŲ PAKARTOTINĖS SESIJOS
FILOSOFIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO II DALIES
KANDIDATŲ DARBŲ VERTINIMO INSTRUKCIJA**

I DALIS (40 taškų)

Kandidatas atsakymus į 1–6 klausimus **gali suformuluoti savais žodžiais**. Ar atsakymų turinys yra teisingas, sprendžia egzamino užduoties vertintojai.

Kl. Nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
1 struktūrinis klausimas			
1.1.	Apie religinę pakopą.	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
1.2.	<i>Galimi atsakymai:</i> - Tikėjimo riteris – tai žmogus, kuris absoliučiai pasitiki Dievu, net kai tai prieštarauja įprastai moralei ar racionaliui mąstymui. - Tikėjimo riteris demonstruoja tikėjimą kaip radikalų santykį su Dievu. Šis santykis kartais gali atrodyti paradoksaliaus arba prieštarauti visuotinėms moralės normoms. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
1.3.	Tikėjimo riterių kasdienybėje pasitaiko labai retai, nes tokie žmonės ryžtasi paradoksaliai šuoliui į tikėjimą ir elgiasi taip, kaip jiems liepia sąžinė ir tikėjimas, net jeigu tai prieštarauja bendrai logikai, visuomenės lūkesčiams, ir visą šios naštos atsakomybę prisiima vieni. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
1.4.	<i>Filosofijos kryptis:</i> Egzistencializmas. <i>Amžius:</i> XX a.	2	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.
1.5.	<i>Paaškinimas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> Šuolis į tikėjimą yra visiškas pasitikėjimas Dievu, nereikalaujant jokių garantijų.	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.

	Tai yra veikimas, grindžiamas ne logika ar visuomenės taisyklėmis, o Dievo tikėjimu. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>		
2 struktūrinis klausimas			
2.1.	<i>Paaiškinimas:</i> Nėra Aš paties savaime, nes kiekvienas Aš atsiskleidžia tik santykiyje su kitu. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
2.2.	<i>Paaiškinimas:</i> Santykis Aš – Tu yra grįstas pagarba kitam, dialogu su kitu. Santykiyje Aš – Tai kitas yra suobjektinamas. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
2.3.	<i>Paaiškinimas:</i> Tu sudaro pagrindą, galimybę rasti dialoginiam, etiniam santykiui. Tokiame santykiyje kitas netampa objektu. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
2.4.	<i>Dialogo filosofas:</i> Emanuelis Levinas (Emmanuel Lévinas). <i>Dialogus rašęs filosofas:</i> Platonas.	2	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.
2.5.	<i>Galimi atsakymai:</i> - Skirtis Aš – Tu panaši į I. Kanto kategorinio imperatyvo formuluotę apie žmogų, nes taip pat pabrėžia, kad bet kokiame santykiyje kitas neturėtų būti suobjektinamas. - Abi teorijos teigia, kad kitą visada turėtų traktuoti kaip žmogų, o ne kaip daiktą. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
3 struktūrinis klausimas			
3.1.	<i>Galimi atsakymai:</i> - Filosofavimas yra ryžtas sugrįžti į save, nes reiškia susidūrimą su egzistenciniais klausimais. - Filosofija leidžia pažinti savo ribotumą, laisvę ir atsakomybę, atrasti autentišką gyvenimo prasmę. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.

3.2.	<i>Filosofinis gyvenimo būdas:</i> Tai sąmoningas ir atsakingas santykis su kasdienybe, savimi ir kitais. Šiame santykyje žmogus nuolat ieško gyvenimo prasmės ir gilina savęs pažinimą. <i>Paaškinimas (argumentuojama išreiškiant pritarimą):</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Filosofinis gyvenimo būdas skatina refleksiją ir padeda suprasti savo vertybes, tikslus bei motyvus. • Filosofinis gyvenimo būdas skatina nepasitenkinti vien rutina, ieškoti tikrosios gyvenimo prasmės ir pilnatvės. • Filosofinis gyvenimo būdas ugdo žmogaus atsparumą sunkumams, padeda suvokti kančią, praradimus ir nesėkmes kaip gyvenimo dalį. <i>Paaškinimas (argumentuojama išreiškiant nepritaringumą):</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Nuolatinis klausimų kėlimas gali atitraukti nuo kasdinių darbų, kuriuos privalome atlikti. • Filosofinis gyvenimo būdas dažnai reikalauja vienatvės, todėl gali nutrūkti socialiniai ryšiai. • Nuolatinis gilus savęs ir pasaulio analizavimas gali sukelti nerimą ar egzistencinę krizę. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	2	<i>1 taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas. <i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.
3.3.	Ribinės situacijos verčia žmogų susidurti su savo ribotumu ir pažeidžiamumu. Jos skatina giliai pažinti save, kelti egzistencinius klausimus, reflektuoti ir rinktis autentišką gyvenimą. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	<i>1 taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
3.4.	<i>Filosofinis klausimas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Kokia yra grožio prigimtis? • Ar egzistuoja laisva valia? • Ar galime pažinti tikrovę? <i>Religinis klausimas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Kokia yra maldos reikšmė žmogui? • Kodėl per gavėnią svarbu pasninkauti?	2	<i>1 taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas. <i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.

	Ar meditacija padeda pasiekti nušvitimą? <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>		
3.5.	R. Dekartas atsiskiria nuo išorinio pasaulio, nuo įprastų nuostatų ir, pasitelkdamas abejonę kaip metodą, atsikrato klaidingų įsitikinimų. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
4 struktūrinis klausimas			
4.1.	Skirtumas: Objektyvumo ir subjektyvumo skirtumas filosofijoje atsiskleidžia per tai, kas yra tiesos, vertinimo ar pažinimo pagrindas – objektyvi tikrovė ar žmogaus sąmonė. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i> Sprendimas: <i>Galimi atsakymai:</i> G. V. F. Hėgelis parodo, kad objektyvumas ir subjektyvumas yra priklausomi vienas nuo kito. - Objektas niekada nėra grynai <i>išorinis</i> – tai dvasios susvetimėjimo ir sugrįžimo į save momentas. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	2	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.
4.2.	<i>Galimi atsakymai:</i> - Daugelyje religijų egzistuojantis įsakymas „Nežudyk“ atspindi žmogžudystę draudžiančioje teisėje. - Socialinis teisingumas yra objektyvaus gėrio išraiška. - Teisinga bausmė nusikaltėliui atspindi dvasios formuojamą gėrio sampratą. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
4.3.	Pažinimo teorija: Empirizmas. Paaškinimas: <i>Galimi atsakymai:</i> - Tikrovė visada yra ir racionali – jos esmė yra protinė struktūra / ją galima suprasti tik sąvokiniu (dialektiniu) mąstymu. - Juslinis patyrimas turi būti perdirbtas mąstyme / įprasmintas sąvokomis. - Pasaulio esmė neapsiriboja vien kūniškais dalykais, bet kartu apima racionalių reiškinių / dvasios procesus / psichologinius aspektus / matematinius objektus.	2	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.

	<i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>		
4.4.	<i>Galimi atsakymai:</i> G. V. F. Hėgeliui dvasios ir tikrovės skirtis egzistuoja tik pavieniuose raidos momentuose. - Dvasios santykis su tikrove visuomet yra dialektinis. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
4.5.	Frydrichas Nyčė (Friedrich Nietzsche).	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
5 struktūrinis klausimas			
5.1.	<i>Paiškinimas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Tokiais momentais žmogus suvokia savo laikinumą. - Per gimtadienį žmogus gali išgyventi egzistencinį nerimą. - Suvokęs, kad laikas greitai bėga, žmogus susiduria su gyvenimo prasmės klausimu. <i>Pavyzdys:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Žmogus, kuris siekė vien karjeros tikslų ir pasiekė aukščiausias galimas pareigas. - Žmogus, kuris suvokė karo grėsmę, pajuto savo gyvybės trapumą. - Tėvai, kurie gyvenimą skyrė vaikų auginimui, šiems suaugus ir išėjus iš namų. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	2	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.
5.2.	<i>Argumentuojama išreiškiant pritarimą:</i> Sustiprina, nes absurdas yra susidūrimas tarp žmogaus prasmės troškimo ir pasaulio abejingumo, o sąmonė leidžia suvokti šį konfliktą. <i>Argumentuojama išreiškiant nepritarimą:</i> Nesustiprina, nes absurdo išgyvenimą sukelia ne pats absurdo suvokimas, o žmogaus pasipriešinimas jam, todėl žmogus, sąmoningai supratęs absurda, gali jį ramiai išgyventi. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.

5.3.	<i>Galimi atsakymai:</i> • Žanas Polis Sartras (Jean-Paul Sartre). • Simona de Bovuar (Simone de Beauvoir). • Morisas Merlo-Ponti (Maurice Merleau-Ponty). <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
5.4.	<i>Galimi atsakymai:</i> • Ištrauka kritikuoja vartotojišką / rutinišką / mechaninį gyvenimo būdą. • Ištrauka kelia industrinio / kapitalistinio / susvetimėjusio pasaulio prasmės stygiaus problemą. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
5.5.	<i>Atsakas į absurdą: Maištas.</i> <i>Herojus:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Sizifas (iš A. Kamiu veikalo „Sizifo mitas“). • Daktaras Rijė (iš A. Kamiu veikalo „Maras“). • Merso (iš A. Kamiu veikalo „Svetimas“). <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	2	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.
6 struktūrinis klausimas			
6.1.	<i>Antikos filosofas: Aristotelis.</i> <i>Etikos principas: Aukso vidurio taisyklė.</i>	2	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.
6.2.	<i>Galimi atsakymai:</i> • Nėra natūralaus valdymo: valdymas yra ne natūralus, o kultūrinis reiškiny. • Vieno asmens valdymas neužtikrina, kad bus paisoma visų žmonių interesų. • Vieno asmens valdymas yra nesuderinamas su pagarba kitiems, nes žmones laiko nelygiaverčiais. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
6.3.	<i>Galimi atsakymai:</i> • Kokia politinė santvarka yra geriausia? • Ar politika turi būti suderinama su morale? • Ar visuomeninė sutartis suderinama su individo laisve? <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.

6.4.	<i>Kosmologinis argumentas:</i> Argumentas, kuriuo siekiama įrodyti Dievo buvimą, remiantis pasaulio egzistavimu / priežastingumu / tvarka. <i>Ontologinis argumentas:</i> Argumentas, kuriuo siekiama įrodyti Dievo buvimą, remiantis vien mąstymu ir pačia Dievo sąvoka. <i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i>	2	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.
6.5.	Scholastika.	1	1 taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.

II DALIS (20 taškų)

SAMPROTAUJAMOJO POBŪDŽIO TEKSTO KŪRIMAS (FILOSOFINĖ ESĖ)

Tema:

„Visi filosofijos klausimai galiausiai susiveda į vieną: kas yra žmogus?“

Immanuelis Kantas

VERTINIMO KRITERIJAI

Kriterijai	4 taškai	3 taškai	2 taškai	1 taškas
Problemų (ginamos tezės) formulavimas (0–2)	–	–	Problema (ginama tezė) suformuluota teiginio arba klausimo forma, išsiskiria originalumu, nėra šabloniška.	Problema (ginama tezė) suformuluota teiginio arba klausimo forma, tačiau formuluotė neišsiskiria originalumu, yra šabloniška.
Esė struktūra (įvadas, dėstymas) (0–4)	Įvade glaustai apibūdinamas į analizuojamą problemą įvedantis kontekstas (1–2 sakiniai), suformuluojama problema, aptariama esė struktūra. Dėstyme laikomasi įvade nurodytos struktūros.	Įvade glaustai apibūdinamas į analizuojamą problemą įvedantis kontekstas (1–2 sakiniai), suformuluojama problema, aptariama esė struktūra, tačiau pasitaiko nežymių klaidų, neiškreipiančių pagrindinės minties.	Įvade suformuluojama problema, aptariama esė struktūra, tačiau nėra apibūdinamas kontekstas. Dėstyme nesilaikoma įvade nurodytos struktūros.	Įvade neapibūdinamas kontekstas, netiksliai suformuluojama problema. Esė struktūra pateikiama neaiškiai (arba problemos formuluotė visiškai nepapildoma kontekstu ar aiškiu esė struktūros pateikimu).
Filosofinių koncepcijų išmanymas ir gebėjimas jas interpretuoti,	Pateikiamos bent dvi nagrinėjamos temos požiūriu svarbiausios filosofinės	Pateikiamos bent dvi nagrinėjamos temos požiūriu svarbiausios filosofinės	Pateikiama tik viena nagrinėjamos temos požiūriu svarbi filosofinė koncepcija (ar filosofijos	Pateikiama tik viena nagrinėjamos temos požiūriu svarbi filosofinė koncepcija (ar filosofijos

atsižvelgiant į suformuluotą problemą (0–4)	koncepcijos (ar filosofijos kryptys), gebama jomis originaliai pasiremti, sprendžiant suformuluotą problemą, atskleidžiamas platesnis filosofinis suvokimas, mąstymas, filosofinis žodynas.	koncepcijos (ar filosofijos kryptys), gebama jomis pasiremti, sprendžiant suformuluotą problemą.	kryptis), gebama ja be klaidų pasiremti, sprendžiant suformuluotą problemą.	kryptis), tačiau ji neišplėtojama.
Argumentavimo aiškumas ir originalumas (0–3)	–	Formuluojami argumentai pateikiami atskirose pastraipose. Argumentai aiškūs, logiškai pagrįsti. Dėstomos mintys yra originalios (analizuojama problema apžvelgiama iš įvairių filosofinių perspektyvų).	Formuluojami argumentai pateikiami atskirose pastraipose. Argumentuose pasitaiko nežymių klaidų. Dėstomos mintys yra originalios (analizuojama problema apžvelgiama iš įvairių filosofinių perspektyvų). Pasitaiko tuščiažodžiavimo, bet tai neiškreipia minties.	Formuluojami argumentai pateikiami atskirose pastraipose. Formuluojant argumentus, trūksta aiškumo. Dėstant mintis, nesistengiama apžvelgti analizuojamos problemos iš įvairių filosofinių perspektyvų. Daug tuščiažodžiavimo.
Išvadų formulavimas (0–2)	–	–	Išvados išsamios ir logiškai išplaukia iš dėstymo pagrindinėje esė dalyje, jos suformuluotos glaustai ir aiškiai.	Išvadų turinys tik iš dalies atitinka esė pagrindinės dalies turinį, o jų formuluotės nepakankamai tikslios.
Šaltinių naudojimas (0–3)	–	Rašant filosofinę esė, naudojamosi bent dviem pateiktais šaltiniais, teisingai cituojama, interpretuojama.	Rašant filosofinę esė, naudojamosi 1–2 pateiktais šaltiniais, cituojant, interpretuojant pasitaiko klaidų (1–2 klaidos).	Rašant filosofinę esė, naudojamosi tik 1 šaltiniu, cituojant, interpretuojant pasitaiko daugiau nei 2 klaidos.
Kalba (0–2)	–	–	Filosofinė esė parašyta sklandžia kalba, nėra gramatikos, kalbos kultūros klaidų.	Filosofinė esė parašyta sklandžia kalba, tačiau pasitaiko gramatikos, kalbos kultūros klaidų.